

SECETA ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ ONLINE: O ANALIZĂ TEMATICĂ DE CONȚINUT

LUIZA MIHAELA NISTOR

În ultimii ani, oamenii de știință au atras o atenție deosebită asupra crizei climatice și încălzirii globale, prezentând nevoia de atenuare a schimbărilor climatice ca fiind imperios necesară. Impactul schimbărilor climatice, necesitatea de a ne adapta la acestea și vulnerabilitatea societății sunt aduse în prim-plan în studiile științifice și în mass-media. Opinia științifică predominantă este că schimbările climatice se manifestă prin creșterea frecvenței evenimentelor și fenomenelor climatice extreme și a intensității de manifestare a acestora. Totuși, în ciuda acestei opinii, criza climatică rămâne controversată în dezbaterile publice. Evenimentele și condițiile meteorologice extreme atrag adesea titluri importante în presă. În timp ce unele leagă fenomenele meteorologice, cum ar fi seceta, de schimbările climatice și servesc ca instrument de comunicare a impactului climatului către publicul larg, altele prezintă cadre alternative pentru a înțelege seceta și răspunsul la această problemă la nivel societal. În acest articol, urmăresc principalele discursuri din România pe tema secetei și analizez, prin analize tematice de conținut, dacă și cum știrile naționale din 2016–2022 acoperă relația dintre secetă și schimbările climatice. Principala întrebare de cercetare a analizei mele este: care sunt principalele reprezentări și tipuri de atribuiri ale secetei în presa românească? Prin analiza de conținut constat că presa din România nu urmărește să transmită publicului larg legătura dintre secetă și schimbările climatice. În schimb, se concentrează pe efectele secetei și pe mai multe cauze sau măsuri de atenție la acestea. Analiza știrilor românești dedicate secetei arată că numărul știrilor care leagă seceta de schimbări climatice și care servesc ca instrument de comunicare a impactului climatului către publicul larg este redus. În schimb, presa românească se concentrează pe efectele secetei.

***Cuvinte-cheie:** secetă; atribuire; schimbare climatică; încălzire globală; presa românească.*

INTRODUCERE

În ultimii ani, oamenii de știință au atras atenția asupra crizei climatice și încălzirii globale, prezentând nevoia de atenuare a schimbărilor climatice ca fiind

---

Adresa de contact a autorului: Luiza Mihaela NISTOR, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea București, Bulevardul Schitu Măgureanu 9, București 010181, e-mail: luiza.mihaela98@yahoo.com; luiza.nistor11@gmail.com.

CALITATEA VIEȚII, XXXIV, nr. 3, 2023, pp. 159–176, <https://doi.org/10.46841/RCV.2023.03.02>

necesară (Anderson 2009). Schimbările climatice reprezintă o amenințare constantă la adresa umanității, cercetătorii prezentând efectele sale inclusiv asupra sănătății umane. „Studiile de caz confirmă că, comunitățile umane au răspuns la schimbările de mediu în moduri diverse, în funcție de contingentele istorice, socioculturale și biologice” (Schug *et al.* 2023, 1). Schug *et al.* (2023) demonstrează că schimbările climatice afectează sănătatea umană prin anumiți factori, cum ar fi inegalitatea socială și accesul inegal la resurse.

Alți cercetători s-au concentrat asupra efectelor de natură economică ale schimbărilor climatice. În studiul „O analiză globală a efectelor macroeconomice ale schimbărilor climatice” (2023), Idris A. Adediran și colegii săi au prezentat dovezi globale cu privire la efectele macroeconomice ale schimbărilor climatice pentru un grup de 22 de țări clasificate pe categorii economice, folosind datele despre anomaliiile de temperatură globală și indicele de incertitudine a politicii climatice. „Studiul atrage atenția factorilor de decizie la nivel global asupra efectului inflaționist probabil (instabilitatea macroeconomică) al schimbărilor climatice, având în vedere răspunsul pozitiv consistent al prețurilor la cele două măsuri ale schimbărilor climatice” (Adediran *et al.* 2023, 1). Astfel, rezultatele studiului subliniază că efectele macroeconomice ale schimbărilor climatice sunt inflaționiste.

Impactul schimbărilor climatice și vulnerabilitatea societăților la acestea sunt aduse în prim-planul studiilor științifice și al mass-media. Totuși, criza climatică rămâne controversată, iar fenomenele meteorologice pot fi prezentate ca semne ale acestei transformări, sau legătura cu schimbarea climei poate fi ignorată. Există numeroși autori care susțin că schimbarea climatică nu există, că este o teorie a conspirației, sau care diminuează importanța efectelor sale.

În articolul „Teoria ca ruletă rusească: schimbările climatice nu trebuie să fie o tragedie a bunurilor comune”, Ortmann și Veit (2023, 1) consideră că „încadrarea atenuării schimbărilor climatice ca o problemă de coordonare greu de rezolvat ne poate forța să ajungem într-o situație și mai rea, prin schimbarea comportamentului din lumea reală pentru a se potrivi cu modelul nostru [problematic], și nu invers”. Schimbarea climatică este prezentată ca fiind departe de a fi o tragedie.

De asemenea, numeroase articole și reviste prezintă schimbarea climatică ca fiind un mit. The Guardian prezenta în anul 2014 un articol intitulat „Schimbările climatice sunt un mit evident – de câte dovezi mai ai nevoie?”. Articolul scris de autorul Dean Burnett, doctor în neuroștiință, prezintă opinia acestuia despre schimbările climatice ca fiind un mit, susținând că mulți oameni pur și simplu refuză să accepte faptele care îi înconjoară (Burnett 2014, 1). Articole mai recente, precum „Schimbările climatice provocate de om nu există!” (Corbyn 2019) sau „Problema cu schimbările climatice? Nu există” (Peiser 2023) prezintă, de asemenea, schimbările climatice ca non-sens. Dacă în primul articol, Corbyn (2019, 13) concluzionează că povestea încălzirii globale este falsă și că politicile ecologice au dus la dezindustrializarea țărilor, în cel de-al doilea articol, autorul

(Peiser 2023, 1) susține că obsesia publicului față de schimbările climatice se va diminua rapid, asemenea obsesiei din anii '80 și '90. În contradicție cu aceste surse de informații care contestă schimbările climatice, nu sunt prezentate date care să susțină că politicile ecologice au dus la dezindustrializarea țărilor. De remarcat este faptul că, potrivit OECD (2023), majoritatea țărilor au menținut producția sau au crescut producția industrială între 2015 și 2023. Producția industrială se referă la producția unităților industriale și acoperă sectoare precum minerit, producție, electricitate, gaz și abur și aer condiționat. În realitate, nu putem discuta despre o dezindustrializare a țărilor. Indicatorii OECD (2023), măsurați printr-un indice bazat pe o perioadă de referință care exprimă modificarea volumului producției, dovedesc contrariul dezindustrializării țărilor.

În această cercetare urmăresc principalele discursuri din România pe tema secetei și analizez dacă și cum știrile online publicate în intervalul de timp 2016–2022 acoperă legătura dintre secetă și schimbările climatice, utilizând ca tehnică de cercetare analiza tematică de conținut.

Schimbările climatice se caracterizează prin schimbările pe termen lung ale temperaturilor. Aceste schimbări pot fi naturale sau pot fi cauzate de activitatea umană. Ca urmare a arderii combustibililor fosili precum cărbunele, petrolul și gazul, activitatea umană a devenit principala cauză a schimbărilor climatice (United Nations 2023). Arderea combustibililor fosili generează emisii de gaze cu efect de seră. Arderea combustibililor fosili, tăierea pădurilor și creșterea animalelor influențează din ce în ce mai mult clima și temperatura pământului. Acest lucru adaugă cantități imense de gaze cu efect de seră celor care apar în mod natural în atmosferă, crescând efectul de seră și încălzirea globală.

Principala cauză a schimbărilor climatice este efectul de seră. Unele gaze din atmosfera pământului păstrează căldura soarelui, provocând încălzirea globală. Multe dintre aceste gaze cu efect de seră apar în mod natural, dar activitățile umane cresc concentrațiile unora dintre ele în atmosferă: dioxidul de carbon, metanul, oxidul de azot, gazele fluorurate (Lucas 2023). Dioxidul de carbon produs de activitățile umane contribuie cel mai mult la modificarea temperaturilor și influențează clima și temperatura Pământului.

Oamenii de știință atrag atenția în mod deosebit asupra crizei climatice și asupra încălzirii globale, prezentând metodele de atenuare ale a efectelor schimbărilor climatice ca fiind necesare. Impactul, adaptarea și vulnerabilitățile la schimbările climatice sunt aduse în prim-plan de numeroase studii. Începând cu anul 1990, Grupul Interguvernamental privind Schimbarea Climatică (engl. *Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC*) publică rapoarte detaliate prezentând bazele științifice ale schimbărilor climatice și modalități de atenuare a acestora.

Evenimentele meteorologice ocupă adesea titluri importante în presă, dar în timp ce unele leagă fenomenele meteorologice, cum ar fi seceta, de schimbările climatice și servesc ca instrument de comunicare a impactului climatului către

publicul larg, altele prezintă cadre alternative, precum capacitatea inadecvată a autorităților de gestionare a secetei sau lipsa echipamentelor (instalații de foraj, pompe, conducte) și a forței de muncă (operatori).

Pentru a identifica modul în care presa scrisă online leagă seceta de schimbările climatice sau dacă, în schimb oferă cadre alternative, îmi propun să răspund la patru întrebări.

În primul rând, **care sunt principalele reprezentări/tipuri de atribuire ale secetei în presa românească?** Lucrarea de față realizează o analiză cuprinzătoare a mediatizării secetei din România, acordând o atenție deosebită tipurilor de atribuire și incertitudine reprezentate.

În al doilea rând, voi urmări **în ce măsură articolele media evidențiază legătura dintre schimbările climatice globale (încălzirea globală) cauzate de emisiile de dioxid de carbon și secetă?** Pentru a răspunde la această întrebare urmăresc dacă: **1.** apar în articol unul sau mai multe dintre următoarele concepte-cheie: schimbare climatică, încălzire globală, emisii, sau dioxid de carbon; **2.** este sau nu menționată seceta la nivel european, fenomenul fiind astfel contextualizat, în spațiul românesc; **3.** este sau nu menționată tendința de deșertificare din ultimii ani, fiind astfel contextualizat în timp fenomenul actual; **4.** apar sau nu alte discuții privind riscurile aduse de încălzirea globală, posibilitatea unor politici de reducere a emisiilor, nevoia unor politici de adaptare?

În al treilea rând, voi urmări în ce măsură sunt discutate mai pe larg contribuțiile activității umane (arderea cărbunelui, petrolului și a gazelor, emisii cu gaze cu efect de seră, defrișări, intensificarea creșterii animalelor, îngrășăminte care conțin azot etc.) la schimbările climatice?

În al patrulea, dar nu în ultimul rând, analiza mea se orientează spre prezența sau absența, în articolele de presă, a unor soluții de termen lung, care țin cont de riscurile aduse de încălzirea globală.

ÎNTEMEIERE CONCEPTUALĂ ȘI STUDII ANTERIOARE

În anul 2007, raportul Stern argumenta că adoptarea de măsuri decisive împotriva încălzirii globale sunt minore în prezent, în comparație cu costurile care presupun lipsa unor măsuri (Stern 2007). *The Stern Review on the Economics of Climate Change* este un raport de 700 de pagini publicat pentru Guvernul Regatului Unit în 2006. Conform acestei diagnoze, beneficiile unor măsuri împotriva încălzirii globale depășesc în prezent costurile. Autorii au dovedit că schimbările climatice presupun riscuri importante pentru oameni și planetă și au un impact grav asupra elementelor de bază ale vieții. Raportul, care discută o serie de efecte ale încălzirii globale asupra economiei mondiale, a declanșat numeroase dezbateri și critici. Astfel, echipa Stern Review a încercat să răspundă anumitor declarații și să clarifice anumite puncte de vedere, inclusiv trei rezumate de reflecții și răspunsuri care au fost publicate online în 2007. Conform *Raportului Stern*

(2007, 5), efectele încălzirii climei nu sunt distribuite uniform, astfel că țările cele mai sărace vor suferi cel mai mult.

Această afirmație este susținută de numeroși alți cercetători, printre care Kari Marie Norgaard în „*Climate Denial and the Construction of Innocence: Reproducing Transnational Environmental Privilege in the Face of Climate Change*” (2012). Autoarea susține că schimbările climatice globale sunt resimțite diferit în funcție de rasă, sex, clasă și naționalitate. „Oamenii bogați din Nordul global, care generează cele mai multe emisii de carbon, au fost apatici în ceea ce privește schimbările climatice, considerându-le o prioritate scăzută în raport cu alte probleme sociale. Între timp, impactul climatic este resimțit cel mai acut de femeile de culoare din Sudul global” (Norgaard 2012, 80). Asemenea Raportului Stern (2006), Norgaard (2012) afirmă că rasa, clasa socială și genul influențează, pe de o parte, preocuparea oamenilor cu privire la schimbările climatice și, pe de altă parte, contribuția lor la această problemă prin intermediul emisiilor de carbon. Așadar, paradoxal, persoanele din societățile cu emisii mai mari de carbon sunt mai puțin afectate de urmările schimbărilor climatice și, astfel, sunt mai puțin preocupate de acestea și de adoptarea soluțiilor necesare.

Schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale timpului nostru. „Știința climei este un domeniu profund contestat. Există o competiție considerabilă între oamenii de știință, industrie, factorii de decizie și organizațiile neguvernamentale (ONG), fiecare dintre aceștia încercând în mod activ să își impună perspectiva proprie asupra problemelor ca fiind cea care trebuie adoptată” (Anderson 2009, 166). Schimbările climatice sunt o problemă controversată.

În ultimii ani, oamenii de știință au atras o atenție deosebită asupra crizei climatice și încălzirii globale, prezentând nevoia de atenuare a schimbărilor climatice ca fiind imperioasă. Mass-media constituie principala modalitate de diseminare a informațiilor către publicul larg. Publicul obține cea mai mare parte din cunoștințele și informațiile despre probleme științifice din mass-media. Televiziunea, știrile și documentarele constituie o sursă primară de informare.

Discursurile privind schimbările climatice au trecut prin mai multe etape, de cele mai multe ori ajungându-se la concluzia că sunt necesare mai multe acțiuni pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice. De-a lungul anilor, oamenii de știință au prezentat încălzirea globală drept un subiect extrem de important, care trebuie abordat decisiv și în privința căruia sunt necesare soluții imediate.

De asemenea, în ultimii ani au avut loc frecvent secete, iar efectele lor se înregistrează în diverse domenii. Conform Observatorului European de Secetă EDO (engl. *European Drought Observatory*), seceta reprezintă „o caracteristică recurentă a climei, care rezultă dintr-o scădere a precipitațiilor pe o perioadă îndelungată de timp, momentul inadecvat al acesteia în comparație cu nevoile acoperirii vegetale sau un bilanț hidric negativ din cauza unei evapo-transpirații potențiale crescute cauzate de temperaturile ridicate” (EDO 2022). Paginile web

EDO conțin informații relevante, cum ar fi hărți ale indicatorilor de secetă, măsurători de precipitații, rapoarte ale secetei care oferă o imagine de ansamblu asupra situației în cazul secetei iminente, evoluția secetei în întreaga Europă etc.

Conform EDO (2022), riscul de secetă a crescut, în special în Italia, Spania, Portugalia, Franța, Germania, Țările de Jos, Belgia, Luxemburg, România, Ungaria, nordul Serbiei, Ucraina, Moldova, Irlanda și Regatul Unit. „Regiunile cele mai afectate de anomaliiile negative ale precipitațiilor în cele trei luni încheiate la 10 august 2022 sunt: centrul și sudul Portugaliei; Spania; sudul Franței; Italia centrală; Elveția; sudul Germaniei; o zonă largă în Ucraina, Slovacia, Ungaria, România, Moldova; zone mari din Balcanii de Vest” (EDO 2022). În ceea ce privește impactul secetei asupra agriculturii, România a înregistrat în august 2022 un impact ridicat pe 13% din totalitatea teritoriului, un impact mediu pe 39% din teritoriu și unul scăzut pe 7%.

National Integrated Drought Information System din SUA definește seceta ca fiind „o deficiență a precipitațiilor pe o perioadă lungă de timp (de obicei, un sezon sau mai mult), care duce la o lipsă de apă” (2022). Principala stare care definește seceta este lipsa sau deficitul de precipitații. Ca urmare a cunoașterii comune, atunci când ne gândim la secetă, ne gândim inevitabil la o lipsă de apă. Conform *National Integrated Drought Information System* (2022), pe baza nivelului de precipitații vorbim despre cinci tipuri de secetă: secetă (1) meteorologică, (2) agricolă, (3) hidrologică, (4) ecologică și (5) socioeconomică.

(1) Seceta meteorologică se caracterizează printr-un deficit anormal de precipitații, lipsa precipitațiilor sau precipitații în cantități foarte mici pe o perioadă îndelungată de timp. Despre seceta agricolă vorbim atunci când cantitatea de precipitații este insuficientă pentru agricultură. „Când o secetă meteorologică duce la un deficit de umiditate a solului care limitează disponibilitatea apei pentru vegetația naturală și culturi, rezultatul este o umiditate redusă a solului sau secetă agricolă” (EDO 2017).

(2) În agricultură, seceta poate afecta culturile, terenurile, pășunile și poate avea un impact economic caracterizat prin șomaj, productivitate redusă a pășunilor, scăderea productivității terenurilor cultivate, pierderi economice pentru producători, vânzători, industriile afectate, creșterea costurilor transferului de apă etc.

(3) Seceta hidrologică este asociată cu scăderea nivelului apelor curgătoare și stătătoare și scăderea nivelului pânzei freatice. Seceta hidrologică se referă la efectele perioadelor de deficit de precipitații asupra alimentării cu apă de suprafață sau subterană. Seceta hidrologică se împarte la rândul său în trei tipuri: secetă ușoară, secetă moderată și secetă severă (Agriculture Information Bank 2017). Conform *Agriculture Information Bank* (2017), despre seceta ușoară vorbim când precipitațiile sunt cu 11% până la 25% mai puține față de precipitațiile normale. Seceta este clasificată drept moderată dacă deficitul de precipitații este de 26–50% și se numește severă atunci când deficitul depășește 50% din normal.

(4) Seceta ecologică apare atunci când ecosistemele naturale sunt afectate de secetă.

(5) Putem adăuga un alt tip de secetă atunci când vorbim despre efectele sale asupra societății și economiei. Conform EDO (2017), seceta socioeconomică este uneori definită atunci când cererea pentru anumite bunuri și servicii economice (de exemplu, apă, furaje pentru animale, cereale alimentare, pește, energie hidroelectrică) depășește oferta ca urmare a unui deficit de apă legat de vreme.

Mass-media joacă un rol cheie în prezentarea schimbărilor climatice. Mass-media reprezintă principala cale prin care societatea primește informații despre secetă, în principal datorită accesibilității și periodicității furnizării informațiilor. Există o lungă istorie de cercetare a rolului mass-media în raportarea problemelor de mediu. Alison Anderson (2009) realizează o evaluare a literaturii existente și explică modul în care reportajele mass-media despre schimbările climatice sunt influențate de factori sociopolitici de-a lungul timpului, devenind din ce în ce mai afectate de interesele politice și industriale. Modul în care o problemă este percepută și interpretată determină felul în care este abordată. Conștientizarea cauzelor și a efectelor secetei poate contribui la implementarea cu succes a strategiilor de adaptare la secetă. Pentru aceasta este necesară o prezentare succintă a acestora prin intermediul canalelor mass-media.

Mass-media contribuie la formarea opiniei publice prin diseminarea informațiilor, reprezentând unul dintre cele mai importante canale de informare. Mediatizarea secetelor se realizează pe plan național și pe plan internațional. Indivizii caută surse de informații care prezintă informațiile într-o manieră ușor de înțeles. Atât sursele media tradiționale cât și cele online joacă un rol important în diseminarea informațiilor. Mass-media, și implicit modul în care știrile analizate în acest articol raportează problema secetei, modelează discursul public și deciziile politice în domeniul schimbărilor climatice. În măsura în care are loc, comunicarea mediatică a impactului local, național sau internațional al schimbărilor climatice poate conduce la o implicare pe termen lungă a autorităților locale sau naționale.

În studiul „*Of droughts and fleeting rains: drought, agriculture and media discourse in Australia*” (2021), Serrin Rutledge-Prior și Richard Beggs au analizat conținutul a optzeci de articole de știri timp de șase luni de secetă care a început în 2018 și au constatat că seceta a fost reprezentată în primul rând prin efectele sale asupra industriei agricole. Analiza s-a concentrat asupra a 15 surse de știri principale care au un public larg. Concluziile studiului sugerează că prezentarea de către mass-media a secetei din 2018 poate influența opinia publică și, la rândul său, guvernul, care astfel răspunde la secetă.

Un alt studiu realizat de Jesús Vargas Molinaa, Pilar Paneque Salgadoa and Pedro Augusto Breda Fontão în anul 2021 este intitulat „*Drought-related media analysis from Andalusia and São Paulo*”. Autorii prezintă o metodologie de sistematizare a conținutului mass-media legat de secetă. Metodologia a fost aplicată în două studii de caz foarte diferite: Comunitatea Autonomă Andaluzia din

Spania și Zona metropolitană din São Paulo din Brazilia, care au fost recent expuse la secetă. Rezultatele arată rezistența la schimbarea de paradigmă, prin refuzul de a lua măsuri pentru atenuarea schimbărilor climatice, și menținerea de măsuri tradiționale bazate pe creșterea disponibilității apei pentru a face față efectelor secetei.

METODOLOGIE

Prezenta lucrare reprezintă o cercetare cantitativă, care analizează 217 știri din presa românească scrisă online pe tema secetei. Pentru a analiza sistematic, obiectiv și cantitativ modul în care presa românească prezintă seceta prin intermediul știrilor online, am utilizat ca tehnică de cercetare analiza de conținut. Utilizarea tehnicii analizei de conținut presupune stabilirea unităților de înregistrare și de context. În *Tabelul nr. 1* sunt prezentate unitățile de înregistrare, anume cuvântul, paragraful și articolul întreg și unitățile de context, a căror mărime este condiționată de mărimea unităților de înregistrare.

Tabelul nr. 1

Unitățile de context și înregistrare

	Unitate de înregistrare	Unitate de context
1	Cuvântul	Propoziția
2	Paragraful	Paragraful
3	Articolul întreg	Articolul întreg

Știrile analizate au fost selectate pentru perioada 2016–2022, utilizând motorul de căutare Google, care are cea mai mare pondere în piața căutării online. Pentru a mă asigura că documentele analizate reprezintă știri publicate online în presă și pentru a evita documentele care prezintă reclame, promovări de produse, imagini ale secetei, anunțuri etc. am selectat știrile publicate în „*Știri Google/Google News*”, aplicând mai multe filtre. *Știrile Google* este un serviciu de agregare de știri dezvoltat de Google, care prezintă un flux continuu de link-uri către articole organizate, de la mii de edituri și reviste.

Filtrele aplicate pentru stabilirea materialului pentru analiză sunt:

1. Știrea să fie publicată în intervalul 1 ianuarie 2016– 31 august 2022.
2. Știrea să cuprindă cuvântul „secetă” în titlu, pentru a respecta tematica.
3. Știrea să fie publicată în limba română sau de către o publicație românească, fiind o analiză a presei *online* din România.

După aplicarea filtrelor de mai sus, am identificat în total 381 de știri despre secetă publicate online pe *Google News*, în limba română, în perioada 1 ianuarie 2016 – 31 august 2022. Cu toate acestea, am întâlnit constant știri puțin relevante pentru această analiză, care nu își propuneau explicarea fenomenului și discutarea

impactului său și a soluțiilor. De exemplu, au fost generate știri care prezentau tipuri de gazon rezistente la secetă, cele mai potrivite tipuri de legume rezistente la secetă pe care le pot cultiva agricultorii, tipuri de rugăciuni pentru secetă, tipuri de aranjamente cu pietre sau plante rezistente la secetă etc. După ce am eliminat astfel aceste știri din eșantion, numărul știrilor publicate s-a redus semnificativ.

Pentru anii 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 și 2021, numărul știrilor s-a redus sub 40, motiv pentru care am analizat totalitatea acestor știri, fără filtre suplimentare. În intervalul 1 ianuarie – 31 august 2022 au fost publicate un număr de știri relevant mai mare decât în ceilalți ani analizați. Acest lucru poate fi explicat de seceta care a afectat întreaga Europă în august 2022. Pentru a diminua această diferență, am aplicat pasul de eșantionare 2 pentru anul 2022, iar pentru ceilalți ani am analizat toate știrile publicate, conform tabelului de mai jos (*tabelul nr. 2*), rezultând 217 știri.

Diferența de știri dintre diferitele perioade analizate se datorează numărului mic de publicații existente în presa românească înainte de 2022. Dacă în perioada 2016–2021 au fost publicate puține știri pe această temă, în perioada analizată din 2022 numărul acestora a crescut semnificativ. Știrile redundante au fost eliminate, numărul final al analizei cuprinzând 217 știri.

Pentru a determina numărul de apariții ale unităților de înregistrare în grila de analiză de conținut, am ales ca procedeu de analiză a conținutului analiza frecvențelor.

Grila de analiză de conținut reprezintă instrumentul de cercetare și vizează măsurarea a șase categorii. Pentru a identifica problemele evidențiate în documentul analizat, am clasificat știrile în: știri care prezintă lipsa de precipitații ca problemă generală și știri care se axează pe un sector specific al deficitului de precipitații, precum: lipsa de umiditate în sol, lipsa apei subterane sau lipsa apei de suprafață. La începutul cercetării, am stabilit două categorii specifice: lipsa de umiditate în sol și lipsa apelor subterane sau supraterane. Pe parcursul analizei, am stabilit ca lipsa apelor subterane sau supraterane să fie două categorii distincte, pentru o interpretare mai precisă, chiar dacă ambele caracterizează seceta hidrologică.

În ceea ce privește cauzalitatea, am stabilit patru cauze posibile, incluse în grila de analiză: schimbarea climatică, alte acțiuni ale omului, capacitatea inadecvată a autorităților de gestionare a secetei și lipsa de piese necesare, de echipamente (de exemplu, instalații de foraj, pompe, conducte etc.) și de forță de muncă. Identificarea cauzei atribuite secetei are drept scop diagnoza conectării secetei cu schimbările climatice (anume, dacă este făcută o legătură, articolul fiind considerat un instrument de comunicare a impactului climatului către publicul larg) sau, respectiv, lipsa unei astfel de conexiuni, articolul prezentând cadre alternative de interpretare.

Pentru a determina legătura dintre secetă și schimbarea climatică, am urmărit dacă apar sau nu cuvinte care să se refere la schimbarea climatică, încălzirea

globală sau emisiile de dioxid de carbon; dacă seceta este inclusă într-un fenomen global și dacă apar sau nu indicii că schimbarea climatică e produsă de oameni (prin emisiile de dioxid de carbon) sau prin alte acțiuni. Mai departe, am analizat cadrele alternative pe care le oferă articolele, precum: capacitate inadecvată a autorităților de gestionare a secetei; lipsa de echipamente (de exemplu, instalații de foraj, pompe, conducte etc.) și a forței de muncă (de exemplu, operatori ai echipamentelor).

Am examinat impactul atribuit secetei asupra societății din trei puncte de vedere: economic, social și impactul asupra mediului. Despre seceta socioeconomică vorbim atunci când cererea pentru anumite bunuri și servicii economice care implică prezența apei depășește oferta. Impactul economic se referă la urmările secetei în economie. În agricultură, seceta poate afecta culturile, terenurile arabile, pășunile și poate avea un impact economic caracterizat prin șomaj, productivitate redusă a pășunilor, scăderea productivității terenurilor cultivate afectate, pierderi economice pentru producători, vânzători, industriei afectate, creșterea costurilor transferului de apă etc. Impactul social se referă la impactul asupra stilului de viață, pericol cauzat de incendii, reutilizarea apei etc., iar impactul asupra mediului reprezintă seceta ecologică, care apare atunci când ecosistemele naturale sunt afectate de lipsa de apă sau de insuficiența acesteia.

Seceta poate duce la o gamă largă de efecte asupra mediului, sociale și economice. Seceta poate reduce disponibilitatea și calitatea apei necesare fermelor și terenurilor de pășunat. Poate contribui, de asemenea, la proliferarea focarelor de insecte (umiditatea excesivă favorizează dezvoltarea și înmulțirea insectelor, care atacă culturile) și la proliferarea incendiilor de pădure. Vremea uscată, caldă și vântoasă combinată cu vegetația uscată (și mai inflamabilă) poate crește probabilitatea de incendii de vegetație pe scară largă. Seceta afectează transportul și lanțurile de aprovizionare în porturi și pe căile navigabile, ceea ce duce la creșterea costurilor de transport. Scăderea calității și cantității apei, încetinirea creșterii plantelor, reducerea/dispariția speciilor sunt, de asemenea, efecte ale secetei.

Pentru a răspunde la ultima întrebare de cercetare, anume în ce măsură sunt propuse soluții de termen lung, care țin cont de riscurile aduse de încălzirea globală, am stabilit trei categorii de constrângeri la implementarea măsurilor de atenuare a secetei: constrângeri legale/instituționale; măsurile de conservare/raționalizare a apei; constrângeri asupra instalațiilor de alimentare cu apă (exploatare, distribuție, depozitare).

Tabelul de mai jos reprezintă grila de analiză de conținut/ instrumentul de cercetare pentru tehnica analiză de conținut aplicată în cercetare.

Tabelul nr. 2

Grila de analiză de conținut

I. Problema evidențiată	General 1. Lipsa precipitațiilor	Specific 1. Lipsa de umiditate a solului 2. Lipsa apei subterane 3. Lipsa apei de suprafață (în pâraie și depozitare)
II. Cauza	<p>1. Schimbările climatice/ încălzirea globală</p> <p>a. Apar următoarele concepte: schimbare climatică, încălzire globală. Emisii de dioxid de carbon? 1. Schimbare climatică 2. Încălzire globală, 3. Emisii de dioxid de carbon 4. Nu apare niciun concept</p> <p>b. Apare aici vreo mențiune cu privire la faptul că schimbarea climatică / încălzirea globală e cauzată de activitățile umane, mai ales emisiile de dioxid de carbon? 1. Da 2. Nu</p> <p>c. Este sau nu inclusă seceta într-un fenomen global? 1. Da 2. NU</p> <p>d. Este menționat că emisiile dioxid de carbon sunt cauza schimbării climatice? 1. Da 2. Nu</p> <p>2. Alte acțiuni ale omului în afară de emisii de dioxid de carbon.</p> <p>3. Capacitate inadecvată a autorităților de gestionare a secetei.</p> <p>4. Lipsa de piese necesare, echipamente (de exemplu, instalații de foraj, pompe, conducte etc.), forță de muncă.</p>	
III. Impact	<p>1. Impact economic: șomaj, productivitate redusă a pășunilor, scăderea productivității terenurilor cultivate afectate, pierderi economice pentru producători, vânzători, industriile afectate, creșterea costurilor transferului de apă etc.</p> <p>2. Impact social: impact asupra stilului de viață, pericol cauzat de incendii, lipsa și reutilizarea apei.</p> <p>3. Impact asupra mediului: impact asupra animalelor, peștilor, pădurilor, terenurilor, plantelor etc.</p>	
IV. Constrângeri la implementarea măsurilor de atenuare a secetei	<p>1. Constrângeri legale/instituționale</p> <p>2. Măsurile de conservare/raționalizare a apei</p> <p>3. Constrângeri asupra instalațiilor de</p>	

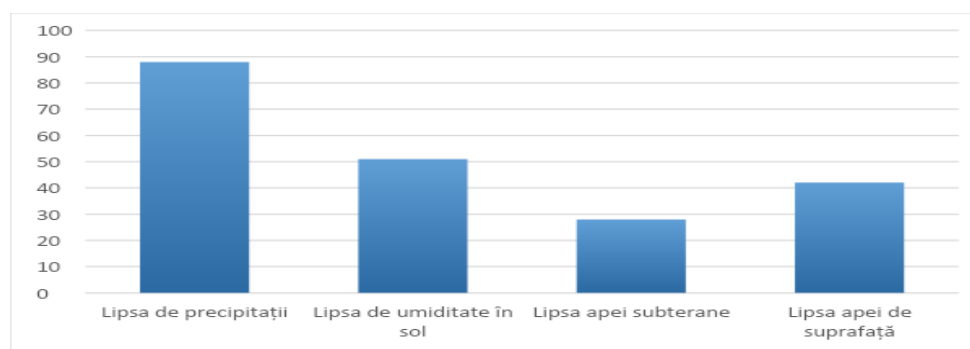
	alimentare cu apă (explorare, distribuție, depozitare)	
V. Tipul de discurs	<p>1. Științific – Descrie concepte și idei de bază legate de secetă și schimbarea climatică sau studii noi, studii viitoare care dezvăluie un aspect nou al secetei și schimbărilor climatice.</p> <p>2. Politic – Opțiuni de politică la orice nivel de guvernare (local, regional și naționale), inclusiv acorduri internaționale.</p> <p>3. Social – Probleme legate de înțelegerea publică, neștiințifică a secetei.</p>	

ANALIZĂ ȘI INTERPRETARE

În presa românească seceta este definită, predominant, prin lipsa de precipitații. Dintre cele 217 știri analizate, 88 de articole prezintă deficitul de precipitații, 51 lipsa de umiditate în sol, 28 lipsa apei subterane și 42 lipsa apei de suprafață. Din totalul știrilor analizate, 41% pun accentul pe reducerea cantității de precipitații și pe modul de distribuire al acestora, astfel că 41 dintre cele 88 de știri prezintă lipsa de precipitații ca fiind principala problemă generală fără a specifica domeniul/sectorul, în timp ce 47 prezintă legătura dintre deficitul de precipitații și umiditatea din sol, apa subterană sau de suprafață. Seceta meteorologică este descrisă în 88 dintre cele 217 știri analizate, prezentând importanța nivelului scăzut de precipitații și efectele acestuia în mai multe domenii, regiuni și perioade de timp. Seceta hidrologică este prezentată în 71 dintre articolele analizate, fiind caracterizată în 43 dintre acestea de lipsa apei de suprafață, iar în 28 de lipsa apei subterane.

Figura 1

Problema evidențiată în articole (217)

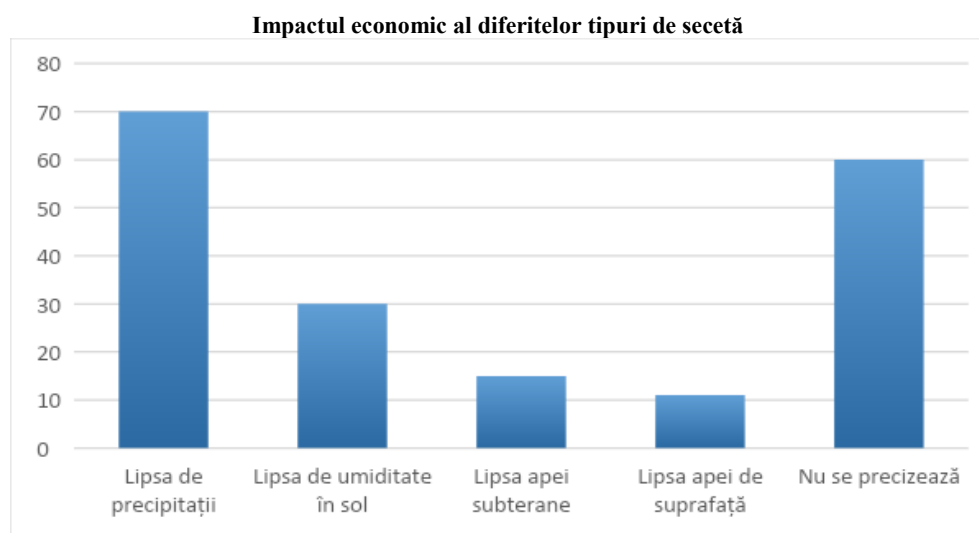

Sursa: Google News, date prelucrate de autoare.

Așa cum am prezentat, seceta pedologică apare când nivelurile de apă din sol sunt scăzute, iar lipsa de umiditate din sol dăunează culturilor agricole. Din totalul știrilor analizate, 52 (24%) prezintă lipsa umidității în sol și efectele acesteia asupra culturilor de porumb, floarea soarelui, sfeclă etc. Dintre cele 52 de știri care se concentrează asupra secetei pedologice, 23 prezintă impactul economic al acesteia. Impactul economic se referă la șomaj, productivitate redusă a pășunilor, scăderea productivității terenurilor cultivate afectate, pierderi economice pentru producători, vânzători, industriile afectate, creșterea costurilor transferului de apă etc.

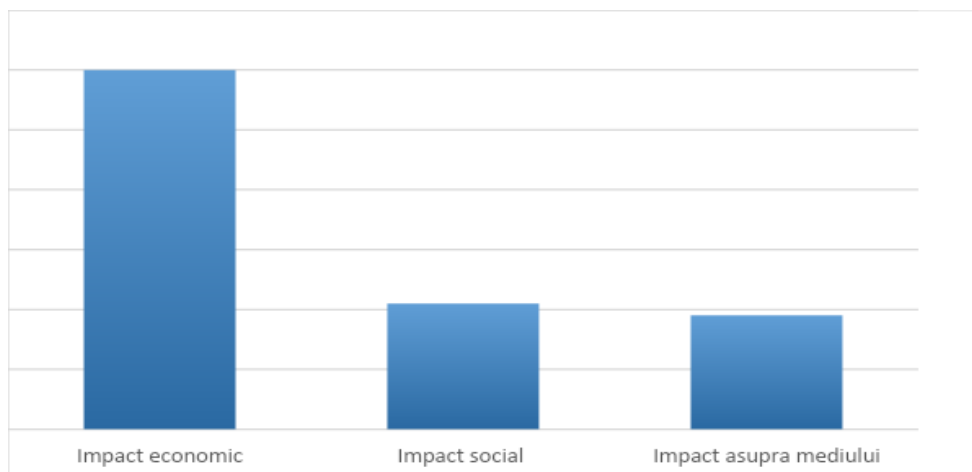
Potrivit surselor analizate, cel mai mare impact asupra agriculturii și implicit asupra economiei îl are seceta meteorologică, urmată de seceta hidrologică și cea pedologică. Un număr de 173 de știri prezintă efectele economice ale secetei: 110 dintre acestea arată ce tip de secetă afectează economia statului și cum, în timp ce 63 dintre acestea prezintă legătura dintre economie și secetă în linii mari.

Figura 2

Sursa: Google News, date prelucrate de autoare.

Figura 3

Impactul economic, social al secetei asupra mediului

Sursa: Google News, date prelucrate de autoare.

Așa cum am văzut în graficul de mai sus (*Figura 3*), cele mai multe știri prezintă un impact economic al secetei ca urmare a lipsei de precipitații și a umidității reduse din sol, care afectează și dăunează culturilor agricole și pășunilor. În timp ce 60% dintre știri prezintă economia ca fiind cea mai afectată de secetă, 21% prezintă efectele secetei asupra vieții sociale, iar 19% asupra mediului. Este important de precizat că fiecare știre analizată are un efect principal, acesta fiind cel inclus în analiză. Impactul asupra mediului se referă la seceta ecologică și la efectele secetei asupra animalelor, peștilor, pădurilor, terenurilor, plantelor etc. Impactul social constituie impactul asupra stilului de viață, pericolul cauzat de incendii, reutilizarea apei, ca urmare a constrângerilor implementate pentru atenuarea secetei.

În ceea ce privește constrângerile la implementarea măsurilor de atenuare a efectelor secetei, am identificat pe parcursul analizei toate cele trei tipuri de constrângeri stabilite în grila de analiză: constrângeri legale/instituționale, măsuri de conservare/raționalizare a apei, constrângeri asupra instalațiilor de alimentare cu apă (explorare, distribuție, depozitare). Cu toate acestea, discursul pe această temă a fost destul de restrâns. Dacă dintre cele 217 știri, un număr de 199 au prezentat detaliat efectele secetei, observăm că doar 44 de știri au prezentat măsuri de atenuare a secetei și a impactului acesteia, ceea ce reprezintă aproximativ 20% din știrile analizate. Soluțiile prezentate sunt soluții de atenuare a efectelor secetei pe termen scurt, pentru a rezolva problemele cu care oamenii se confruntă pe moment și în niciun caz pe termen lung.

Tipurile de constrângeri au fost prezentate astfel: 60% (26) dintre acestea au menționat necesitatea și implementarea de măsuri de conservare/raționalizare a apei, 30% (13) constrângeri asupra instalațiilor de alimentare cu apă în ceea ce privește explorarea, distribuția și depozitarea, iar 11% (5) măsuri legale și instituționale.

Pentru a înțelege modul în care este prezentată cauzalitatea în știrile analizate și tipurile de atribuiri, am stabilit patru cauze ale secetei pe care presa românească scrisă le descrie în documentele analizate: 1. schimbările climatice/ încălzirea globală; 2. alte acțiunile omului în afară de emisiile dioxid de carbon; 3. capacitatea inadecvată a autorităților de gestionare a efectelor secetei; 4. lipsa de piese necesare, echipamente, forță de muncă (de exemplu, instalații de foraj și operatori, pompe, conducte etc.).

În Tabelul următor putem observa că în presa românească există o preferință pentru indicarea efectelor secetei și mai puțin a cauzelor. Astfel, mai puțin de 20% dintre articolele analizate prezintă împrejurarea în care se produce seceta. Pe parcursul analizei am identificat un total de 29 de articole care prezintă schimbarea climatică/încălzirea globală drept cauză a secetei. Legătura dintre schimbările climatice și secetă este prezentată, așadar, în 13% din totalul știrilor analizate.

Tabelul nr. 3

Cauze ale secetei prezentate în seceta românească (217 articole analizate)

Schimbare climatică/încălzire globală	29
Alte acțiuni ale omului	2
Capacitate inadecvată a autorităților de gestionare a secetei	9
Lipsa de piese necesare, echipamente, forță de muncă	3
Totalul articolelor care prezintă cauzalitatea	43

Legătura dintre secetă și schimbările climatice (încălzirea globală) cauzate de emisiile de dioxid de carbon reprezintă partea importantă a cercetării și s-a desfășurat în mai multe etape. În primul rând, am urmărit frecvența mai multor concepte esențiale precum: schimbare climatică, încălzirea globală și emisii de dioxid de carbon. Rezultatele analizei au arătat că schimbarea climatică este menționată în 26 dintre articole, încălzirea globală în 11, iar emisiile de dioxid de carbon în trei articole.

În timpul analizei, am identificat conceputul de schimbarea climatică în total de 54 de ori, încălzirea globală de 12 ori, iar emisiile de dioxid de carbon de 15 ori. Cele mai multe articole care prezintă conexiunea dintre secetă și schimbările climatice sunt din anul 2022, în care am identificat 15 articole. Acest lucru poate fi explicat de faptul că în anul 2022 au fost publicate mai multe articole pe tema secetei decât în ceilalți ani analizați, ca urmare a intensității secetei în întreaga Europă în august 2022.

Mai departe, am urmărit dacă apar mențiuni cu privire la faptul că schimbarea climatică/încălzirea globală e cauzată de activitățile umane, mai ales de emisiile de dioxid de carbon. Numărul articolelor care menționează acest lucru este infim, astfel că *numai patru articole prezintă activitatea umană, respectiv emisiile de dioxid de carbon ca fiind cauza schimbărilor climatice și două articole prezintă alte activități umane*. Drept rezultat al analizei, contribuțiile activității umane (consum excesiv, emisii, defrișări etc) la schimbările climatice nu sunt prezentate pe larg în presa românească.

Un ultim pas al analizei a fost să urmăresc dacă seceta este menționată la nivel european sau global. Seceta este prezentată la nivel european mai des decât la nivel global. Dintre cele 217 de articole analizate, 35 menționează seceta la nivel european și 17 articole includ seceta într-un fenomen global. Cele mai multe relatări prezintă seceta într-un cadru local sau național.

CONCLUZII

Una dintre limitările studiului de față este că, din punctul de vedere al surselor de date, nu poate fi exclusă predilecția *Google News* pentru anumite știri în defavoarea altora. Cu toate acestea, având în vedere cuprinderea mare a acestui serviciu de știri, rezultatele prezentate au o validitate satisfăcătoare.

Analiza știrilor românești dedicate secetei arată că numărul știrilor care leagă seceta de schimbările climatice și care ar servici instrument de comunicare a impactului transformărilor climatice către publicul larg este redus. Mai precis, legătura dintre schimbările climatice și secetă este prezentată în doar 13% din totalul știrilor analizate.

Răspunzând la două dintre întrebările cercetării, anume care sunt principalele reprezentări/tipuri de atribuiri ale secetei în presa românească și în ce măsură presa evidențiază legătura dintre schimbările climatice globale (încălzirea globală) cauzate de emisiile de dioxid de carbon și secetă, se observă că presa românească nu transmite publicului larg legătura dintre secetă și schimbarea climatică. Acest lucru poate fi explicat prin raritatea discutării schimbărilor climatice în mass-media din România, dar și prin existența articolelor care prezintă favorizarea unor soluții temporare, în defavoarea atenuării schimbărilor climatice, prin politici de mediu.

În schimb, presa românească se concentrează pe efectele secetei. Din cele 217 știri, 199 au prezentat unul, două sau chiar toate cele trei tipuri de consecințe ale secetei. Totuși, doar 20% din știrile analizate prezintă posibile răspunsuri la problematica secetei. Soluțiile prezentate sunt soluții de atenuare a secetei pe termen scurt, pentru a rezolva problemele cu care oamenii se confruntă pe moment (vizează capacitatea de a face față la secetă), mai degrabă decât pe termen lung (ar viza capacitatea de adaptare) sau sistemic. Discursul pe această temă este, de asemenea, restrâns.

Nici alte acțiuni ale omului, care contribuie la înrăutățirea efectelor secetei, nu sunt prezentate pe larg. În presa românească există o preferință îndreptată spre indicarea efectelor secetei și mai puțin a cauzelor, astfel că mai puțin de 20% dintre articolele analizate prezintă împrejurarea în care se produce seceta. Atât acțiunile omului, cât și cadrele alternative care explică apariția și efectele secetei sunt prezentate într-o mică măsură.

În viziunea mea, această cercetare poate fi continuată în viitor prin includerea în analiză atât a blogurilor online, în special a celor care au un număr semnificativ de cititori, dar și a site-urilor web din România, care publică constant articole pe această temă. Această extindere a analizei ar putea revela în ce măsură comunicarea online din România evită sau escamotează legătura secetei cu schimbările climatice.

BIBLIOGRAFIE

- Adediran, Isah, Ahamuefula Ogbona and Sheriff Badmus. 2023. „A Global Analysis of the Macroeconomic Effects of Climate Change”. *Asian Economics Letters*: 4(1). <https://doi.org/10.46557/001c.39732>.
- Agriinfo.in. 2018. „Atmospheric humidity”. My agriculture information bank, August 10, 2022. <https://agriinfo.in/atmospheric-humidity-399/>.
- Anderson, Alison. 2009. „Media, Politics and Climate Change: Towards a New Research Agenda”. *Sociology Compass*: 3.10.1111/j.1751-9020.2008.00188.x.
- Burnett, Dean. 2014. „Climate change is an obvious myth – how much more evidence do you need?”. *The Guardian*, May 10, 2023. <https://www.theguardian.com/science/brain-flapping/2014/nov/25/climate-change-is-an-obvious-myth-how-much-more-evidence-do-you-need>.
- European Drought Observatory. 2022. „Combined Drought Indicator, European Commission, Joint Research Centre (JRC) [Dataset] PID”. European Commission, May 22, 2023. <http://data.europa.eu/89h/e83b19ce-08c2-4e0c-b93a-5fd62be21e5e>.
- Norgaard, Kari. 2012. „Climate Denial and the Construction of Innocence: Reproducing Transnational Environmental Privilege in the Face of Climate Change”. *Race, Gender & Class*, 19 (1/2), 80–103.
- National Integrated Drought Information System, U. S. n.d., National Integrated Drought Information System NIDIS – Drought.gov – U.S”. Drought Portal, August 10, 2022. <https://www.loc.gov/item/lcwaN0014288/>.
- Ortmann Jakob și Veit Walter. 2023. „Theory Roulette: Choosing that Climate Change is not a Tragedy of the Commons”. *Environmental Values*, 32(1), 65–89(25).
- Peiser, Benny. 2023. „The problem with climate change? It does not exist”. *Prweek*, May 10, 2023. <https://www.prweek.com/article/1311173/problem-climate-change-doesnt-exist>.
- Piers, Corbyn. 2023. „Man-Made Climate Change Does Not Exist!”. *Reading University Debating Journal*. 19(16) 292-C.
- Prior Serrin R and Beggs Richard. 2021. „Of droughts and fleeting rains: Drought, agriculture and media discourse in Australia”. *Australian Journal of Politics and History*, 67(1), 106–129.
- Schug, Gwen. 2023. „Climate change, human health, and resilience in the Holocene”. *PNAS*. 120 (4) e2209472120.
- Stern, Nicholas. 2007. „The Economics of climate change: Raportul Stern”. Cambridge: Cambridge University Press.

Vargas, Fontão, Pedro și Pilar, Paneque.2021. „Drought-related media analysis from Andalusia and São Paulo”. *Environmental Hazards*, 21 D(2). DOI:10.1080/17477891.2021.1932712.

In recent years, scientists have drawn particular attention to the climate crisis and global warming, presenting the need to mitigate climate change as inevitable. The impact of climate change, the need to adapt to it and the vulnerability of society are brought to the fore in scientific studies and the media. The prevailing scientific opinion is that climate change manifests itself through the increase in the frequency of extreme climatic events and phenomena, and the intensity of their manifestation. However, despite this view, the climate crisis remains controversial in public debates. Extreme weather events and conditions often attract major media headlines. However, while some news articles link weather phenomena such as drought to climate change, and serve as a tool to communicate climate impacts to the wider public, others present alternative frameworks for understanding drought and the response to this problem at the societal level. I follow the main discourses in Romania on the topic of drought and analyze if and how the national news from 2016–2022 cover the relationship between drought and climate change through thematic content analyses. The main research question of my analysis is: what are the main representations and types of attributions of drought in the Romanian press? Through content analysis, I find that the media in Romania does not seek to convey to the general public the connection between drought and climate change. Instead, it focuses on the effects of drought and on several causes and measures to address them. Thus, the analysis of the Romanian news dedicated to drought shows that the number of news that link drought to climate change and that serve as a tool for communicating the impact of climate change to the general public is low. Instead, the Romanian press focuses on the effects of drought.

Keywords: drought; attribution; climate change; global warming; Romanian online press.

Primit: 03.03.2023

Acceptat: 19.08.2023